

SMOG ŚMIERCI W LONDYNIE ZEBRAŁ TRAGICZNE ŻNIWO

Ponad 10 tysięcy osób zmarło, a 20 razy więcej wymagało leczenia – takie efekty przyniósł smog, który zawisł nad Londynem na początku grudnia 1952 roku. Zjawisko to do dziś uchodzi za najtragiczniejszy przykład wpływu zanieczyszczeń powietrza na ludzi.

Cichy seryjny zabójca

Wczesnym rankiem 5 grudnia 1952 roku Londyn zaczął umierać. Służby medyczne zanotowały ponadnormatywny **wzrost zgonów**, zwłaszcza u ludzi **bardzo młodych i starszych**. Przyczyną tych śmierci były przede wszystkim **problemy z drogami oddechowymi**. Zwiększona umieralność utrzymywała się do 9 grudnia. Niemniej, pomimo wyraźnego skoku liczby zgonów, w stolicy Wielkiej Brytanii nie odnotowano żadnych przypadków paniki. Londyn umierał w ciszy, szczelnie otulony czymś, co jego mieszkańcy brali za gęstą **mgłę**. Jednakże, w londyńskim powietrzu wisiało coś znacznie gorszego.

W rzeczywistości bowiem, mieszkańcy brytyjskiej stolicy oddychali **silnie toksyczną mieszaniną powietrza i związków siarki**, która niszczyła ich płuca, skazując jednocześnie na śmierć.

Smog - geneza

Skąd wzięła się trująca chmura nad Londynem? Jej powstanie wynikało z jednoczesnego wystąpienia **kilku czynników**.

Na przełomie listopada i grudnia 1952 roku na południu Wysp Brytyjskich utrzymywały się dość **niskie temperatury**. Skłoniło to mieszkańców angielskiej stolicy do spalania **większych ilości opału** – przede wszystkim **słabej jakości węgla**. Londyńczycy dysponowali głównie wysoce zasiarczonym surowcem, gdyż węgiel lepszej jakości szedł na eksport. Warto zaznaczyć, że **miasto to od stuleci miało problemy z odpowiednią wentylacją** – londyński smog to zjawisko znane już od XIV wieku.

Swoje śmiertelne trzy grosze dołożyły do tego działające w pobliżu Londynu elektrownie węglowe (m.in. w Fullham, Battersea i Greenwich). Jednostki te – w odróżnieniu od obecnie działających – **miały nieskuteczne systemy oczyszczające**, przez co do powietrza dostawały się szkodliwe związki siarki.

Dodatkowym emitentem szkodliwych substancji był też **miejski transport**, który składał się przede wszystkim z taboru autobusów napędzanych silnikami **diesla**. Po Londynie poruszały się również **węglowe lokomotywy**.

Podwyższona emisyjność nałożyła się na odpowiednie warunki pogodowe. 4 grudnia 1952 roku nad Londynem pojawił się układ wyżowy, niosący ze sobą wyjątkowo **gęstą mgłę** (która z czasem, w

miarę łączenia się z zanieczyszczeniami stała się smogiem) i **brak wiatru**.

Londyńska pułapka

Rankiem 5 grudnia Londyn zaczął odczuwać pierwsze skutki trującej chmury, jaka nad nim zawisła. Widoczność na ulicach spadła do **kilku metrów**, co wyłączyło z użycia cały naziemny transport publiczny (działało jedynie metro). Zwiększyło to ekspozycję mieszkańców na zanieczyszczenia. Dodatkowo, gęsta mgła **unieruchomiła ambulanse**. Osoby dotknięte problemami zdrowotnymi musiały teraz same dotrzeć do lekarzy.

Smog nie ustawał aż do 9 grudnia. Trująca chmura dostawała się wtedy także do wnętrz większych budynków. W tym czasie **odwołano seanse filmowe, przedstawienia teatralne i zawody sportowe**. Pociągi kursujące w mieście wyposażono w **sygnały dźwiękowe**, przypominające wystrzały z broni palnej.

W tym samym czasie szpitale i przychodnie odnotowały wzrost liczby przypadków **problemów z oddychaniem**.

Pomimo tego **nie zanotowano oznak paniki** wśród ludności.

Tragiczne żniwo

W trakcie wiszenia trującej chmury nad Londynem i w następnych tygodniach grudnia 1952 roku i stycznia roku następnego, brytyjskie **służby medyczne odnotowały 4000 zgonów** spowodowanych bezpośrednio wdychaniem szkodliwych substancji. W lutym 1953 roku liczbę ofiar szacowano już na **6000**. Współczesne szacunki wskazują, że w wyniku Wielkiego Smogu Londyńskiego **zmarło 10-12 tysięcy osób, a około 200 tysięcy wymagało leczenia**.

Tragiczny bilans zanieczyszczenia powietrza skłonił brytyjskie władze do zajęcia się tym problemem. Zaowocowało to m.in. pakietem **Clean Air Acts** wprowadzonym w 1956 roku. Jednakże, wysiłki te były niewystarczające – dokładnie 10 lat później, w grudniu 1962 roku, Londyn znowu znalazł się w kleszczach trującego smogu, który jednak okazał się być mniej groźnym dla mieszkańców miasta.